HARIRII BAZRENSIS

NARRATIONUM, CONSESSUUM NOMINE CELEBRATARUM,

DECAS.

EX ARABUM SERMONE IN LATINUM TRANSTULIT

EDIDITQUE

CAROLUS RUDOLPHUS SAMUEL PEIPER,

DIACONUS ECCLESIAE EVANGELICAE CERVIMONTANAE.

CERVIMONTII.

TYPIS CAROLI GUILIELMI IMMANUELIS KRAHNII.

MDCCCXXXI.

VIRIS ILLUSTRISSIMIS, SUMME VENERANDIS,

DOCTRINA CLARISSIMIS,

HENRICO MIDDELDORPF,

PHILOSOPHIAE ET THEOLOGIAE DOCTORI, HUJUSQUE ET LINGUARUM ORIENTALIUM IN UNIVERSITATE VIADRINA PROFESSORI P. O., REGIS BORUSSORUM A CONSILIIS ECCLESIASTICIS;

GUILIELMO HAVENSTEIN,

PASTORI PAROCHIARUM KOISCHWITZ ET GREIBNIG, REGIS BORUSSORUM IN REGIMINE LIGNICENSI A CONSILIIS ECCLESIASTICIS, CERVIMONTANAE QUONDAM ECCLESIAE EGREGIO DECORI;

ET

MAXIMILIANO HABICHT,

PHILOSOPHIAE DOCTORI, LITTERARUM ORIENTALIUM IN UNIVERSITATE VIADRINA PROFESSORI P. E, SOCIETATIQUE ASIATICAE PARISIENSI, QUI LITTERARUM CUM EA COMMERCIUM COLAT, ADSCRIPTO ETC.

PRAECEPTORIBUS, FAUTORIBUS, AMICIS,

HAEC DE LAURO SEMPER VIRENTE POETAE ARABIS

FOLIA

SACRARE VOLUIT

EDITOR.

I n d e x.

Haririi consessuum versio haec latina, quo facilius promtiusque eum, quem intendimus, ferat fructum, tum quid argumenti singuli contineant, tum quo in libris arabicis loco inveniantur, ante omnia necessarium fuerit indicasse. Sive enim ponantur lectores, librum hunc in manum sumturi ea tantum de causa, ut e versione, non tam ad plausum Arabi aut linguae germanicae conciliandum, quam ad explicandum dictorum Nostri sensum facta, propioris sermonum ejus egregiorum cognitionis gaudium hauriant, nihil rationi convenientius videbitur, quam eos quaesituros esse, quid hic porrigatur, quidque sibi legendum eligant; sive statuantur alii, qui labore isto, nisi viae duce, attamen amico comite per regiones, non adeo frequenter, ut Sudetorum valles et Him-alaja noster, visitatis, uti voluerint, molestum eis futurum apparebit, diutius investigare, consessus Haririi, quem in sermone arabico legere constituerent, ubi in versionis libro latine redditus extet. Itaque, praesertim cum hoc volumine, primum edito, consessuum ordo, qui in editionibus arabicis obtinet, plane non servatus sit, sed hinc illinc collegerimus, quod placuisset, epigraphe vero nihil indicet praeter nomen, rarius ab argumento, saepius ab urbe vel regione inditum, ubi factum, quod narratur, contigerit; in quo haud dubie morem inscriptionum Corani Suratarum imitati sunt hujusmodi orationum conditores; quid in sequentibus paginis invenias, accuratius describendi officium suscipiemus.

Cancerinus, scilicet consessus, in libris arabicis XVII, ita dictus est, quod ducentis verbis seriem proverbiorum continet, ordine recto itidemque verso legendam.

Sangarensis, XVIII, comparationem vasis vitrei et delatoris nectit cum narratione de vicino malo.

Cargensis, XXV, monstrat Abu Seidum nudum, vestes mendicantem, enumerantemque septem neccessitates hiemis.

Nomadicus, XXVII, describit vitam moresque Beduinorum, sive Nomadum, dum narratur, uti Hareto, quaerenti amissam camelam, Abu Seidus furatus est equum.

Saädensis vel Zaädensis, XXXVII, Abu Seidum ostendit accusantem filium suum inobedientiae, sive quomodo concilianda sint praecepta honoris cum paupertatis protervia.

Taflisensis, XXXIII, pingit Abu Seidum distortum ore, mutataeque in deterius fortunae adversitates.

Sabidensis, XXXIV, exponens, ut Abu Seidus Hareto ingenuum pro servo vendidit, alludensque ad Iosephi Iacobitae historiam, commentatur sententias, omne nimis vile esse carum, frustraque moneri cupiditate coecos.

Schirasensis, XXXV, est allegorica. Abu Seidus loquitur de filia virgine elocanda, intendens vinum, et de occisis, intendens vini utres.

Malatiensis, XXXVI, specimina logogriphorum, sive aenigmatum verbalium, exhibet, quibus proponuntur dua verba permutanda cum aliis duobus respondentibus, quae conjuncta unum efficiant vocabulum significans.

Taniticus, XLI, tradit orationem de emendanda vita, nec non invitationem ad bibendum vinum, ab Abu Seido profectas, qui concionatoris partes sustinuerit misericordiamque inculcaverit, dum ipsius filius ageret mendicum.

His notis consessus, qui annexo volumine extant, sufficienter putamus designatos. Candidum autem et aequum lectorem Deo O. M. commendamus, Dominum Orientis et Occidentis etiam atque etiam rogantes, ut eum votorum omnium salubrium faciat compotem, ab omni malo servet integrum! —

Cancerinus.

Narravit Haret Filius Hammami. Deprehendi loco quodam dissito, oculos tollens, juvenes quosdam physiognomia ingeniosorum praeditos et stellarum noctis pulchritudine, occupatos in vehementissima disputatione et praeter modum flammante controversia; quos ut adirem impulit cupido societatis et opinata fructus concertationis decerpendi jucunditas. Cum autem adhaesissem coetui eorum, istarumque margaritarum memet inseruisem filo, ac interrogantibus: tune probatus es in praeliorum fervore et inter alias tuam quoque demittere soles situlam? neutiquam respondissem, e belli spectatoribus sum, filiis confessionis et percussionis non annumeror, atque illi, desistentes me ultra sciscitari, aenigmatibus proponendis fluminis instar iterum sese immisissent, en! in medio circuli et corona sodalitii senex, quem extenuaverant curae ventusque emaciaverat venenatus, ut adeo calamo evasisset siccior et capris carne nudatis glabrisque macrior. At quoties respondebat miranda prodebat, et Sahbani memoriam obfuscabat quando disserebat; laetitia perfundebar ob artem, qua praeditus erat scopum percutiendi, quaque totam catervam supereminebat, excellentiam. Nec destitit omnia obscura exclarare, omnique collineare jactu, donec vacuae erant pharetrae et quaestio simul ac responsio quiescebat. Videns igitur homines alimentis carere et ad jejunium cogi, disputationem implicitis verbis denuo instituendam innuit, eamque ut aggrederentur admoniti cum regessissent, euge! quis vero materiam porrigit? num scitis — inquit — sermonem, cujus terra est coelum et aurora vespera, duobus textum jugis, duobus splendentem coloribus, sonantem in duas plagas, duabusque apparentem faciebus; qui, quando oritur ab Oriente, satis lucet et,

quando exsurgit ab Occidente, mirum in modum fulget? Dixit, et multitudo, quasi taciturnitas ei immissa, aut divinitus ut silerent mandatum esset, nullus eorum locutus, nullius lingua verbulum effata est. Hinc, quoniam eos conspiciebat mutos ut pecora et tacentes ut statuas, jam, inquit, longinquum vobis praefinio terminum prolongoque morae funem; tum vero hic locus sit congregationis et diremtionis statio; et, si ingenia vestra liberalia se praebuerint, laudabimus, sin ignitabulum frustra percussum fuerit, ipsi ignem eliciemus. Responderunt: per Deum! in talis maris profundo nobis non est ubi natemus, nec pascuum nobis in ejus littore; relaxa cogitationes nostras a molestiis, gratificare donum paratam numerando pecuniam, et assume nos fratres, qui saliant quando salis, et praemium solvant quando postulas. Ad haec aliquantisper vultum demisit, dein vero, dictis, inquit, vestris audiens sum et obsequens: theses ergo meas excipite, et tenete quae aliis tradere possitis: Homo beneficiis mancipatur; multum benefacere est generosi; nota ingenui colligere laudes; gratiam promereri idem est ac felicitatis arborem sibi fructuosam facere; indicia liberalitatis praenuntia laetitiae; adhibere comitatem gignit amicitiam; nexus amoris flagitat sinceritatem; veritas sermonis ornat linguam; sermo disertus fascinus cordium; rete voluptatis pernicies animarum; taedium creaturarum mali mores; prava cupido fugat pietatem; inhaerere prudentiae habena salutis; vitiorum exagitatio vitium pessimum; perstringere lapsus labefactat amicitias; sincera mens donum nobilitat; salutiferum donum pretium precum; difficultates suscipere allevat sequentia; spes auxilii facilia reddit officia; praestantia principis multitudo subjectorum; amicorum concordia calumniatorum odium; praemium laudationum collatio donorum; praemium donorum consecutio votorum; in errorem ducit egredi fines; transgredi finem hebetat aciem; mores negligere perdit pietatem; debitorum se oblitum simulare producit inobedientiam; evitare suspiciones dignitates auget; dignitates efferuntur adeundis periculis; magnificae existimationes ope fatorum; facta gloriosa exiguum sperando; longa cogitatione emedullatur sapientia; summum dominationis lenire imperium; contumacia amittuntur expetita; in terroribus certant viri; animisque contendentibus differentiae dignitatum; affingente legato mendacia administratio deficit; rebus collabentibus ingruunt terrores; profert patientia victoriae fructum; dignissimus laude industriosissimus quisque; observantia tua imponitur amico te curandi officium; amicitiae servorum visitatione dominorum; ornamentum morum praestare fidem; cognoscuntur fratres lenienda

tristitia; propelluntur inimici defendentibus amicis; prudentes probantur societate stultorum; respicere finem cavet exitia; evitare dedecora extendit famam; turpis injustitia dispellit fidem; indoles ingenuorum in arcanis probatur. Tum perrexit: haec verba ducenta eruditionem et adhortationem continent; quique ea isto ordine deduxerit, ille nec contra disputantem nec dissentientem habebit; at qui ordinem cupit invertere, agedum! in calce ea redire faciat *), Arcana, dicens, penes ingenuos, et praestans fidei natura injustitiam dispellit, malaque fama extendit dedecus. Atque hoc tractu ea retrahere continuet, nec vereatur, usque dum attigerit articulum extremum margaritarumque ultimam, et beneficia multa et plena praestare ipsum hominis beneficium est. Dixit relator: Postquam itaque sermonem suum elegantem non minus ac utilem in medium protulerat, et experientia edocti eramus, quantum alia prae alia excellat oratio, praestantiam autem in manu Dei esse, qui eam tribuat cuicunque velit, quisque nostrum se suspendit ab ejus lacinia, ultroque opum suarum particulam ei largitus est. Meum vero donum accipere noluit, non paupero, regerens, discipulos meos. Tum ego: est Abu Seid, quamquam forma tua externa concidit et desedit genarum aqua. Et ille, ego is sane, utut extenuatus et exsiccatus et extremo marcore confectus sum. Ibi eum re-

*) **Sententiis istis retrogrado ordine legendis partim idem, partim alius sensus, semper commodus, prodit. Non injucundum fuerit verba arabica inversa quid latine exprimant appositum videre. Habeas itaque. Consilia sunt penes ingenuos; fidei natura praestans dispellit injustitiam; turpis fama extendit dedecus; metus periculorum cavet malos exitus; cernuntur stulti societate prudentium; amici probantur propulsione inimicorum; lenitur tristitia allevantibus eam fratribus; fides cognoscitur dum boni mores servantur; provinciarum felicitas progreditur ex observantia erga principes; accurata custodia sufficit pro circumspectione; oportet laborem expectatae attemperare laudi; victoriam mereri fructus est patientiae; circumstantiis innotescunt rerum status; deficiente prudente administratione inutilis fit legatus; crescentibus pretiis apparent differentiae animorum; quando de excellentia contendunt viri, ipsi terrores de excellentia videntur contendere; necessitate urgente multa est instantia; cum dominatu conjuncta castigatio principum; summum sapientiae enucleare cogitationes; multum sperare prohibet ab agendo; magna dignitas comparatur officiis praestandis; honor animorum in adeundis periculis; elatio gradus auget suspiciones; evitare inobsequentiam gignit officiorum executionem; amicitiam oblivisci perdit mores; migrare fines hebetat aciem; transgredi extremum idem est ac penitus sese in errorem immergere; vi exigere petita supervacanea facit munera; merces munerum est profusio laudum; praemium delatorum odium amicorum; pectoris rectitudo hilaritatem ejus fulcit; commodus status praestans efficit auxilium; notitia impedimentorum difficultates leviores facit; rogatio pretium est beneficii; munera dare prodit bonam mentem; sincera amicitia lapsus abolet tegitve; exagitare male facta pessimum est flagitium; quaerere salutem est habena prudentiae consiliumve ejus; persistere abstinentem prodit sapientiam; mali mores dedecorant ingenii dotes; taedium animorum perniciem affert caritati; rete cordium est incantatio loquelae; diserta lingua ornamentum narrationum; sincera adhortatio producit amicitiam; vinculum amicitiae flagitat comitatem; hilari incedere vultu est signum liberalitatis; initium felicitatis promereri gratiam; acquirere laudes ingenuo, quod (avaro) recondere divitias; mos prompti egregia perpetrare; multa et perfecta beneficia praestare ipsum hominis beneficium est.**

prehendere coepi, quod modo versus Orientem modo versus Occidentem vagabundus tenderet; sed primo aversus, dein iterum sese convertens, dolente corde declamavit:

Fortuna gladium suum contra me strinxit aciemque acuit, ut me terreret;
Somnum extraxit palpebris meis crudeliterque fluere fecit oculorum venam,
Et circumegit me in climatibus, ut adeo peragrarem Orientem secaremque Occidentem,
Et in omni tractu quotidie mihi sit ortus et occasus;
Sic peregrinantis persona mutata est, mutante eam migratione.

His effatis abiit trahens axillas jactansque manus. Nos vero modo oculis eum persequebamur, modo ei incidere contendebamus. Tum vero non morati sumus, quominus solveremus considendi nexus, et dispergeremur ut deliciae Sabae.

Sangarensis.

Narravit Haret Fil. Hammami: Proficiscebar aliquando e Syria, petens urbem prophetae, comitibus filiis Numeir, sociis omni bono et commodo instructis, et Abu Seido, retinaculo festinantis, solatio orbi, miraculo temporis, qui ob eloquentiam digitis monstrabatur. Et contigit cum pervenissemus Sangarum, ut mercatorum aliquis convivium institueret nuptiale, ad quod sine discrimine arcesseret omnes, urbanos et deserticolas, ita ut vocatio ejus omnes in universum invitans ad nostram quoque perveniret Caravanam. Annuimus itaque invitatori et accessimus ad epulas, ubi hospes omne genus cibos proponebat, quod jucunditatem afferret ori et placeret oculis. Postremo vitreum adtulit, quasi ex aëre congelatum, aut conflatum ex atomis volitantibus, aut ex aetheris luce fusum, aut ex cortice nitentis margaritae concinnatum, copia impletum jucunda, diffundente sese litum liquore, latice Tasnimi inspersum, pulcherrimum non magis aspectum praebens, quam jucundissimum exhalans odorem. Quo praesente cum incenderentur cupidines et experiundi appetitus, jamque eo esset perventum, ut impetus fierent in venationem ejus, et in diripiendo audiretur exhortatio, exsiluit Abu Seid furentis instar, et aufugit quantum a pisce se separat lacerta lybica. Nos continuo enixe rogavimus ut rediret, nec esset similis Kudaro in tribu Thamud; ille vero, per resuscitantem e lapidibus mortuos! non redibo, inquit, nisi ablatum fuerit vitreum. Quare cum nullo modo ei gratificari possemus, utque jurijurando stare posset, abstulimus illud, mentibus licet cum eo avolantibus largeque fluentibus lacrymis. Reversus igitur ad accubitus locum, non amplius sollicitus ob perjurium, interrogatusque causam, cur surrexisset poculumque amandari postulasset, vitreum, inquit, delatoris partes sustinet, et ex multis inde annis juravi, nunquam fore ut unus idemque locus me et delatorem simul includat. Quid, reposuimus, tam grave sacramentum,

quidve tam vehementem execrationem tibi elicuit? Respondit: vicinum habebam, qui, blandiente lingua, corde favebat scorpionem, et, dum sermo fragranti similis fluebat melli, intus gerebat venenum letale. Cum hoc ut confabularer adduxit vicinitas, et grata dentium strictio decepit, ut inirem societatem; viriditas fimeti ejus allicuit, ut eo uterer compotore, et fallax exterius impulit, ut frui vellem ejus fragrantia. Sed cum familiaritem contraxissem, eum aestumans vicinum ὁμοτοιχον, apparuit violentus vultur, cumque me ei associavissem ut amico vere tali, prodiit serpens fraudulentus; benigne tractabam nescius eum, si propius adspiciatur, ex illis esse, quorum gaudetur amissione, et affixus haerebam ignorans, eum, si dentes inspiciantur, talem inveniri, qui cum fugerit exultatur. Habebam autem puellam tam perfectae pulchritudinis, ut nulla cum ea certaret, puellam quae, quando velum deponebat, sol et luna erubescerent ignibusque ustularentur corda, quando labia diducebat ridendo, contemnerentur uniones et gratis divenderetur corallum. Vocem extollens ciebat luscinias, vinciebat cor intelligentis, descendere faciebat rupicapras et fascini babylonii veritatem confirmabat; legens sanabat laesum et vitam reddebat sepulto. Quin imaginabar in gutture ejus psalteria Davidis; canenti enim sese submittebat Mabad et apage! vocabatur Ishako, apage! Psalterium quando pulsabat Sunem vilescebat, postquam coetui suo princeps et fidejussor gaudiorum visus erat; saltans cidares a capitibus defluere faciebat, et haud secus exhilarabat, ac guttae saltantes in poculis. Nimirum eam possidens despexi rubros camelos ornabamque consuetudine ejus collum gaudiorum. Quo factum, ut vultum ejus a sole et luna defenderem, et memoriam abigerem e viis confabulantium noctu; sollicitus eram, ne ventus asportaret odorem formositatis, aut Satih eam hariolaretur, aut fulgur eam deferret illustrans. At propter miseram sortem meam et infaustum molestumque horoscopum accidit, ut crapula vetere vino nata impulsus, vicino delationi dedito eam describerem. Cum sagitta jam tetigisset scopum, tum demum rediit intellectus, et persensi exitiale periculum et certam perditionem ejus, quod cribro illi mandatum erat; quamvis equidem pactus eram ut enunciata reticeret, et quod enarraveram custodiret ut secretum, etiamsi quando eum ad iram provocassem, et ille sese arcana, quasi in thesauro reposita, servare, ut avarus recondit denarium, et vela (secretorum) nequaquam, etiamsi in ignem immitteretur, dilacerare praetenderat. Enimvero, praetermisso posthac non nisi die uno aut dierum pari, urbis principi praefectoque gubernanti visum est, regis sui portam petere, ut exercitum deman-

datum lustrandum offerret nubeque donorum irrigaretur; qua mente cum munus secum sumere vellet, quod illius animo conveniret, ut coram offerret, pretia dedit suis exploratoribus, largorum donorum promissionem addens, quicumque ipsum voti compotem facturus esset. Ibi vicinus meus perfidus arrepsit, ut expetitum daret, praefracto animo induens ignominiae loricam nec curans reprehensorem, praefecti aures aperuit, indicavitque quod ei secretum tradideram. Et subito familiares illius affluxerunt et ministri ad me convenerunt, quibus mihi injungebat, ut eum, mihi praeferens, margarita mea pretiosa honorarem, pretium quidem pro arbitrio statuens, tantaque me oppressit tristitia, quanta Pharaonem et copias ejus aquarum moles. Non desinebam propugnare, sed in cassum cedebat propugnatio, et deprecari, sed frustra erat deprecatio; nam quoties meam resistentiam crescere sentiebat, et augeri effugiendi cupiditatem, criminis me insimulabat, in flammas erumpebat et cum stridore dentes in me collidebat. Nihilo minus tamen lunam meam relinquere mihi ipse non largiebar et cor meum separare a pectore meo, donec minae nanciscebantur eventum et increpatio desinebat in verbera; tunc metus persuasit, ut oculi mei nigredinem permutarem flavedine numeratae pecuniae, delatore quidem praemium praeter delicti conscientiam et dedecus ferente nullum. Ego vero ab eo inde tempore Deo fidem dedi, me in posterum nunquam velle conversari cum delatore; cujus cum natura propria sit vitreo, delationis imagini, sacramenti mei fluctus ad illud quoque pertingit; et haec est causa, cur dextram meam illuc non extendam.

Vos itaque, re exposita, ne reprehendite, quod per me in diripiendis pastillis dulciariis
impediti sitis.
Patet excusatio mei facinoris; et sane farciam rupturam, quocumque possum vetere
et novo,
Quamquam, quod vobis delibavi delicati sermonis,
Judicio sapientis, bellaria omnia suavitate longe superat.

Dixit Haret Fil. Hammami. Non solum ratam habebamus hanc excusationem, sed etiam laeti oscula infigebamus malis ejus, quid mirum? regerentes, delatio et optimum olim mortalium percussit, ut adeo lignatrix divulgaverit quae divulgavit. Interrogantibus deinde nobis, quid egerit cum vicino delatore et amico male fido, postquam delationis ei plumasset sagittam et vincula amicitiae scidisset; ille, resumsit, sese submittere et humiliare, deprecarique, per quos id commode fieri poterat, ego

contra obstinare, eum nunquam amico vultu ad familiaritatem reducere, hesternumque revocare diem; et sic, haud nutante eum arcendi proposito, nihil praeter repulsam ferebat. Attamen non male habebat eum increpatio, nec erubescebat ob perfricatam frontem, sed urgebat reconciliationis studia, novisque identidem instabat petitionibus, nec liberavit me quidquam a pertinacia ejus taedium afferente, nec illi voti consequendi spem praecidit, nisi quidam ex pectore vulnerato animoque saucio versiculi. His inerat, quod diabolum ejus averruncaret et in domicilio suo carceraret; his palam factis laetitiam dimisit nunquam conciliandam, clamans vae! o exitium! desperavitque resuscitatum iri amicitiam sepultam, ut infideles opinantur de mortuis. Precibus ergo eum adorti sumus, ut versiculos recitaret et odorem eorum nos olfacere permitteret; et annuit, hominem quidem properantem creatum esse adjiciens. Tum nullo contractus metu, nec flexus pudore ita cecinit:

Erat mihi compotor, cui merum propinabam sincerumque amorem, amicum eum suspicans sollicitum;
Tum osoris instar me ab eo separavi, nam inventus est sanies fervens.
Antequam eum tentaveram, habebam socium fidelem, sed spectatus est exenteratus vituperandus;
Confabulatorem eum elegeram, sed delicto ejus pectus meum vulneratum est.
Quem opinabar adjutorem misericordemque, illum persensi execrandum et lapidandum;
Quem imaginabar officiosum, fusorio manifestatus est rebellis et vilis;
Quem ex physiognomia judicabam Zephyros spiraturum, nonnisi ventum flare voluit venenatum.
Ipse, nullo a me affectus damno, morsu me laesit, quem desperat medicus;
Res ejus, cum separaremur, inconcussa stetit, aegrotans ego corpus abstuli.
Non fuit gratus, abundans fructibus, sed terroribus, malus adversarius.
Inde, cum eum expertus essem, dixi, utinam plane non fuisset, nedum ut mihi esset compotor.
In odium mihi adduxit ipsam auroram, nam et matutinum tempus reperitur delator;
Et noctem me induxit ut amem, tenebrarum enim nigror speculator est taciturnus.
Absit qui defert, etiamsi sinceram pollicetur amicitiam, delictum et vituperii plenum est quodcunque agat.

Dixit; et hospes, audito carmine et rhythmis, cum pulchram aestimaret laudationem et vituperationem, in nobilitatis suae pulvinar eum promovens, principio lectuli

sui honorifici assidere jubens, allatisque decem patinis argenteis, mellis et sachari dulcedine repletis, haud idem, inquit, statuendum est in socios inferni et paradisi, nec ex aequo comparatur innoxius cum malefico. Haec certe vasa, quod secretorum adtinet retinentiam, piorum loco haberi debent. Quare ne ea ablegari jubeas, nec Hudum addas Aditis. Simul mandavit servo ut in mansionem ejus portarentur, quo pro lubitu iis uteretur. Hic Abu Seid ad nos accedens, nunc, dixit, legite Suratam victoriae, et vulnus laetamini consolidatum. Iam deus restauravit orbitatem vestram et pulchre rigata exhibuit cibaria, dulcedinumque sub umbra vos congregavit, (ut veritas dicti appareat), nonnunquam taedet vos alicujus rei, sed proficit vobis. Cum autem in eo esset ut proficisceretur, ut et patinae sibi donarentur rogatum ivit, et convivatori, ad signa, dixit, comitatis pertinet, vas una largitum esse cum muneribus. Reposuit: utrumque tibi habe et insuper servum; mitte verba et abi in pace. Hoc audiens responsum Abu Seid prosiluit, gratiisque actis, quales hortus agit nubibus, nos in tentorium suum duxit, ubi, potestatem in dulcedines concessurus, manu versabat vasa suisque dispertiebatur. Dein nescio, inquit, utrum accusem delatorem, an gratias ei habeam, vel, utrum oblivisci studeam facinus ejus, an meminerim. Nam quamvis crimen commisit et pessimam exercuit delationem, tamen e nube ejus larga ista fluxit pluvia et gladio ejus ista mihi parta est praeda. Iam vero animus fert redire ad catulos meos et, contentum hac irrigatione, nec me ipsum ultra, nec camelos fatigare. Quamobrem valedico vobis, amicitiae foedus intemeratum servaturus, vosque optimo custodi commendatos volo. Tum ascenso jumento, viam relegit, ad familiam suam revertens, et, jactanter progrediente camela, discedenteque amico aspectu, reliquit nos ut symposium cui deest dominus, aut noctem cujus occidit luna.

Cargensis.

Narravit Haret Hammamita. Hiemavi in Carag exacturus debitum et perfecturus negotium, ac sensi tetricae tempestatis et frigidi venti hiemalis illic saevientis, quod me ad extremum fatigavit detinuitque ad ignem. Nec reliqui latibulum meum, nec desivi nutrire flammam, nisi ad necessarium officium compulsus aut ob preces publicas observandas. Ita necessitate coactus sum die, cujus aether admodum iratus, cujusque nubes valde fusca erat, egredi e nido meo, cura quadam me invadente. Et ecce senex nudus cutem, prae se ferens miseriam, caput circumvolutus trita vitta et cinctus veste striata, quam a postica parte per crura transmissam ventri applicuerat, in medio densae plebis turbae. Recitavit autem sine verecundia:

Non testabitur vobis paupertatem meam veracior testis, quam nuditas mea tempore frigoris.
Concludite autem ex eo, quod manifestum est calamitatis meae, ad internum statum et conditionem occultam;
Et veremini conversionem scalae fortunae. Nam ego fui clarus dignitate;
Habitabam in abundantia et omnia cogente potestate, proderat aurum meum, hastae meae fuscae exitio erant;
Lamentabantur camelorum agmina cum mane profisiscerer. Sed fortuna strixit gladios fraudis,
Malorum pulverulentorum impetum renovavit, nec desiit vellere et extenuare,
Donec domus mea deleta erat, et copiae meae evanuerant, perieratque auctoritas mea inter mortales et fama.
Et factus sum macilentus a calamitate et molestia, nudus involucri, derasus corticem.
Fuso similis sum nuditate; non est mihi fomentum in media bruma
Praeter solis lucem et calorem carbonis. An vero vir liberalis et magnificus, vir ampli pallii,
Me tegere velit nova aut vetusta veste, faciem dei quaerens, non gratias meas?

Tum dixit. O possessores opulentiae, superbe trahentes syrma vestium! Qui accepit bona, eroget, et qui potest adjuvare, adjuvet! Nam mundus est deceptor et for-

tuna mendax, potestas autem fallit ut spectrum et occasio fugit ut nubes aestiva. Equidem, novit deus, per diuturnum tempus hiemi obviam ivi cum iis, quae ei tolerandae sufficerent, necessitatesque ejus, antequam adveniret, praeparavi. Nunc vero, o domini mei! brachium mihi est pulvinar, cutis vestis mea et vola manus loco scutellae. Prudens exemplum ab hoc statu meo sumito! Sane festinat mutatio fortunae! Felix ille, qui, se moneri passus ab aequali, praeparavit sese ad iter suum! Dicentibus autem nobis, produxisti tuam doctrinam, nunc revela nobis gentem tuam; respondit: pereat qui gloriatur de ossibus putribus; gloria nonnisi in pietate est et doctrina sancta; tum cecinit:

Per vitam tuam! homo tantum filius diei praesentis; siquidem apparuit, non pertinet ad hesternum;
Et quae est gloria de esse putrido, nisi gloria ejus, qui suam sua persona gloriam quaerit?

Posthaec resedit incurvatus, et praeceps delapsus tremens dixit, o Deus, cujus multa sunt beneficia, jussistique te rogare! benignus sis Mohammedi ejusque familiae, mihi autem auxilio sis contra frigus et terrores ejus, ac destines liberalem, qui e suo peculio aliquid eligens me adjuvet, etiamsi nulla alia re, quam detonsae lanae manipulo!

Perrexit relator: et cum manifestaret animum Azamiticum et eloquentiam Azmaiticam, oculorum meorum stricturae eum explorarunt, intuitusque mei catapulta eum lapidavit; quo facto cognovi, eum esse Abu Saidum, nuditatemque ejus dolum venatorium. Ipse autem perspiciens, se a me agnitum ese, et verens, ne revelarem, dixit: juro per noctem et lunam, per stellas et flores! hodie me non teget, nisi cujus bonum est tentorium cujusque panis humanitatis aqua est conditus. Quibus verbis quod intendebat cum bene intelligerem, etsi multitudo nesciebat, quid sibi vellet, nec non male affectus, qui eum invaserat, tremore et cutis horrore, apprehendi vestem pelliceam, quae die inserviebat vestiendo, noctu stragulum erat, eamque detrahens, accipe hanc, dixi, a me. Nec cunctatus induere coram cecinit:

Benedictus, qui me vestivit veste pellicea, quae ceu pluma me tutetur contra pluviam tonantis!
Induit mihi eam sanguini cordis mei cavens; caveatur ei a malo hominum et daemonum!
Hodie quidem laude mea operietur, cras vero serica paradisi.

Dixit; et cum fascinasset corda multitudinis varie ostentando scientiam suam, jecerunt super eum vestium pellicearum et tunicarum pictarum tantum, ut pondus eum incurvaret, vixque ab eo posset tolli, abiitque laetitia exhilaratus largasque Cargo apprecans pluvias. Et secutus eum, donec sublatus erat timor et coelum apparebat sudum, dixi: vehementer sane te affecit frigus; ne nudus sis posthac. Verum respondit: vae tibi! non est justa praepropera reprobatio; ne festines vituperare injuria, nec constituas quid quod nescis; per illum qui nitere fecit canitiem, bonumque paret sepulcrum, ni nudassem me, frustratus abiissem et vacuo cophino. Tum intendit aufugere et, faciei suae instar ricae austeritatem induens, an nescis, inquit, morem meum esse, transire a venatione ad venationem, et deflectere ab Amruo ad Seidum (a Cajo ad Titum)? Video quam me impedis et adversaris ac alterum tantum me perdere facis, quam mihi profuisti. Mitte me ergo, ut deus tibi condonet loquacitatem tuam temerariam, nec mea gratia omittas labores tuos delectationesve. Hic adtraxi eum ad me, ut solent ludentes, jocandoque comprimens, per deum! dixi, nisi ego te occultassem nudaque tua texissem, non consecutus esses dona, nec abiisses tectior quam cepe. Igitur remunera mihi quae in te beneficia contuli, et quod te texerim velaverimque, eo ut mihi gratificeris reddendo tunicam, aut indices, quomodo hiemem tolerare possim. Ille vero me adspiciens obtutu mirabundi, et prae se ferens austeritatem iracundi, quod reddendam, inquit, vestem adtinet, longius absum, ut id faciam, reditu diei hesterni praeteriti aut mortui in pulverem redacti; quod autem adtinet necessaria ad tolerandam hiemem, laudatus sit ille, qui obstruxit mentem tuam, memoriaeque tuae dissolvit vas, ita ut oblitus sis, quod tibi recitavi in taberna Succaritae:

Advenit hiems, ejusque ex necessitatibus mihi sunt septem, si destillans forte pluvia ab eis comparandis prohibet:
Latibulum, bursa, clibanus, poculum vini post assam, jucundaque conjux et vestis.

Addidit: responsum curas abigens melius est quam vestis calefaciens. Nunc igitur firmiter tene, quod iterum recordatus es, et satis habe. Statimque aufugit, simulque, ad calamitatem meam, vestis, nam per totam hiemationem tolerandus erat tremor.

Nomadicus.

Narravit Haret Hammamita! In primordiis praeteritae meae aetatis inclinavi ad commorandum inter scenitas, ut imitarer animos eorum superbos linguamque mere arabicam. Quare tollens syrma, ut cui non deest diligentia, incepi terram peragrare sursum et deorsum, donec coegeram agmen mugientium et balantium. Deinde me contuli ad Arabes, compotatores regum filiosque sermonum; tutissimamque regionem mihi habitandam dederunt ac cujusque dentis aciem contundendo a me prohibuerunt. Nec ulla me apud illos invasit molestia, nulla prorsus percussit sagitta statum meum, usque dum amiseram aliquando, nocte lunae illustrata lumine, camelam lacte divitem. Nec acquiescebat anima mea, frustra quaerentibus quaesitoribus, illaque cum vinculo tuberi immisso fugiente, sed insilui in equum velocem saltu, collocatâque in stapede hasta lenta tremulaque, totam noctem peragrans desertum, petivi omnem arboribus abundantem et vacuam regionem. Cum aurora vexilla sua explicaret et praeco convocaret ad preces, ibi tantum descendi a jumenti tergo, ut praecepta facesserem. Tum denuo circumvagabar in pascuis explorabamque apertos campos, non animadvertens vestigium, absque ut sequerer, nec terrae elationem, absque ut ascenderem, nec vallem, quin transirem, nec equitem, quin interrogarem. Sed haec diligentia mea erat cassa, nec quaerenti aquam scaturiebat fons; jamque oriebatur aestus meridianus, fervorque oblivisci faciens infantem mammae. Dies autem erat longior umbrâ hastae et calidior lacrimis oculorum. Certus itaque, si non subirem umbraculum defendens ab aestu, refocillarerque somno, defatigationem mihi contracturam morbum, deflexi ad arborem densam ramis frondosamque, ut sub ea dormirem usque ad occasum solis. Sed per deum! nondum captaveramus quietem, nec ego, nec equus, cum conspicerem tendentem a sinistra ad dextram (felix augurium in avibus) figuram peregrinatoris, qui, locum pabulationis meae petens, intenso equi cursu appropin-

quabat ad tractum meum. Quamvis autem invitus animadvertebam deflectentem ad diverticulum meum, deumque implorabam, ut me tutum praestaret ab hoste improvios irruente, spes mihi tamen affulsit fore, ut adveniret recitans appareretque hortator ad bonam frugem. Et cum non multum abesset ab arbore mea fereque descenderet in loco meo, repperi eum esse senem Serugensem, cinctum pera sua et sub axillis gestantem itineris apparatum. Cognovitque me et ipse, cum accessisset, oblitumque fecit perditae. Tum petivi, ut exponeret, unde veniret, manifestaque sua et abscondita narraret, recitavitque ex tempore, nulla interposita mora:

Dic quaerenti internum rerum tuarum statum, tu mihi carus et honoratus es!
Ego vero nunc hanc, nunc aliam, seco regionem; modo hoc, modo illud, desertum noctu pererro.
Viaticum meum, quod venor; ocrea, camelus; apparatus meus, pera et hastula.
Quando descendi in urbem, hospitii coenaculum domus mea, compotores sunt schidia.
Nil mihi est, quo amisso contrister, aut doleam, si tempus auferre voluerit.
Pernocto vacuus curae, animus se subduxit omni moerori.
Dormio quantum satis palpebris, corde quieto a torrentibus aerumnis et aegritudine.
Non curo quo ex poculo biberim, nec quid dulce ex amaro venerit.
Quamvis minime licitum habeo, ignominiosa facere, ut irrigatione fruar.
Si negotii quid tegat vestem ignominia, apage! qui illud velit conficere.
Quando autem memet humiliaturus sim, caput submittens facinori malo, cum natura mea respuat infamiam ejus et vituperium?
Fata potius quam malefacta! Antiquius feretro ferri quam ad malas ferri actiones!

Tum sublato ad me visu, ob causam, inquit, factum est, ut Kasir abscinderet nasum suum. Ibi ei narravi historiam camelae meae amissae, quasque hanc ob rem heri et hodie toleraverim molestias. Excepit me: desine curare quod abiit, nec moere ob illud, quod aufugit, etiamsi esset vallis auri plena. Nec reconciliare studeas eum, qui declinavit ab aura tua, incenditque tibi afflictionum ignem, vel si esset filius tuus proprius aut frater germanus. Tum dixit, nonne tibi placet ut dormiamus, evitantes verba et sermones? Nam corpora sunt lassitudine debilitata, meridies autem flammis dominatur, nec quidquam magis polit animum, languentesque recreat, quam somnus tempore meridiano, praesertim mensibus Nager (Iunio et Iulio). Respondi, hoc tui est arbitrii, nec tibi importunus ero. Instrato itaque humo recubuit seque dormire simulavit. Ego vero innitebar cubito, eo fine ut vigilarem, non dormirem. At somnus

me oppressit, cum linguae essent frenatae, nec expergefactus sum, nisi cum nox jam subiisset auroraque fere splendescere inciperet, et ecce! nec Serugensis aderat, nec equus ephippio instructus. Noctem itaque transegi Nabegiticam Iacobiticaeque tristitiae, fervore capitis certans cum fervoribus diei, vigilantia certans cum stellis, cogitans modo de incessu meo pedestri, modo de reditu. Tandem, cum facies coeli ridendo nudaret dentes lucis, apparuit mihi eques sulcans campum. Cui signa veste mea dabam, sperans fore, ut ad me accederet. Sed nil curabat signa mea, nec miserebatur mearum molestiarum, sed ultra pergens commode, contemtus me feriebat sagitta. Unde celeriter cucurri rogaturus, ut me a tergo vectorem reciperet, patienter ferens ejus superbiam. Assecutus autem cum molestia, cum in eo gyrarem obtutum oculi liberum, vidi camelam meam ejus esse jumentum, amissamque ab eo inventam. Nec in mora habui quidquam, quo minus eum de gibbo dejicere, habenaeque extrema ei rapere studerem, clamans, ego possessor, qui eam amisit; mihi lac ejus et foetus; nec similis sis Aschabo, nec mihi simul et tibi molestias crea. Ille vero increpare et blandiri, perfrictae frontis, sine verecundia. At, cum modo acerbum, modo lenem, modo leoni similem, modo submissum se praeberet, oppressit nos Abu Said, indutus pelle pardi, irruens ut fluctus effusus. Quod animadvertens metuebam, ne hodiernus dies fieret ut hesternus, et luna ejus similis esset soli ejus, adjicererque duobus coriariis, (qui nunquam e deserto redierunt), evaderemque fabula de vere existente, nec aliud mihi videbatur, quam eum monere pactorum oblitorum et hesterni facinoris. Obtestanti autem per deum, veniretne hodie reconciliationis causa, an ut me perderet, respondit: avertat deus, ut eum trucidem, quem sauciavi, addamque samumo nocturno diurnum! Status tui explorandi gratia adveni, et ut sinistrae tuae essem dextra. Tranquillato ibi pectore meo et discusso metu, exposui historiam camelae et, qua socius meus se operiret, impudentia. Quo facto illum adspexit, ut leo lustri adspicit praedam; tum coram eo hastam extendens juravit per illum, qui lucere fecit auroram, sese, nisi aufugeret ut serpens, et loco praedae contentus esset reditu, hastam suam adducturum esse, ad sorbendam venam ejus jugularem, etiamsi intercederet filius aut amata. Projecta igitur camelae habena, fuga se proripiens, evasit celerrimo cursu. Tum me allocutus est Abu Seid: tene et frena eam; nam duarum rerum pulcherrimarum est altera, et noxa una levior est quam binae. Perrexit Haret Hammamita. Et dubitabam, reprehenderemne eum, an gratias ei agerem, utilitatemque compensarem cum noxa.

At, quasi quis ei insusurrasset, quod corde tegebam, aut quasi hariolatus esset, quae interna mea turbabant, hilari facie ex adverso me respiciens, recitavit lingua volubili:

O frater, patienter ferens injurias, prae fratribus germanis et affinibus!
Si te male habuit hesternus dies mea causa, jam exhilaravit te hodiernus.
Condona igitur et procul abjice et gratias et reprehensiones!

Adjecit: equidem sum promtus ad iram, tu vero ad lacrimas promtus es; haud itaque convenimus. Mox conversus secabat superficiem terrae, et bucephalus ejus cucurrit, quo cucurrit. Ego vero, non cunctatus conscendere jumentum, reversus sum ad propositum, donec adtigi mansionem, expertus res et reculas. —

S a ä d e n s i s.

Narravit Haret Hammamita haecce. Procerus ut hasta et agilitate praevertens onagros ascendi Saädam; cujus cum adspicerem pulchritudinem et spectarem viriditatem, interrogavi industrios narratores, quem illa includat ex nobilibus et fodinis bonorum? eum ut sumerem prunam lucentem in tenebris et auxilium in oppressionibus. Et describebatur mihi judex, amplus ulnam (liberalis), abundans statum (dives), Taimimita genus et indolem. Nec in mora habui quidquam, quominus saepius visitando et largas copias erogando illi appropinquarem, usque dum echo vocis et scarabeus eram domus; et vesciturus melle ejus laurique (cui similis erat) odores odoraturus, nunquam non interfui disceptatorum litibus, convictum et defensum conciliare studens. Cum autem aliquando judex consideret una cum nobilissimis viris, die conventus et congregationis, intravit senex tritus plumas (vestem), tremorem simulans,

qui acutis perlustrans concilium oculis narrabat, adversarium sibi esse, qui non sponte secutus sit. Discessit ergo paullum, sed haud diutius abfuerat, quam rutilans durat scintilla, aut indicium nutus, cum in modum leonis juvenem adduceret et, Deus, diceret, corroboret et a conniventia custodiat judicem! Iste filius meus, calamus corruptus, gladius rubiginosus, ignorans praecepta aequitatis, imbibit contradictiones repugnantiae. Nam quando equidem progredior, fugam ille capit, quando arabice loquor, barbare ille garrit, quando ignem accendo, extinguit, quando asso, cineribus inquinat; quamvis ex eo inde, quo repsit, tempore, usque dum adolevit, curam ejus sustinui et benignissimus educatorum et altorum fui. Iudex grave id habuit, quod ille questus erat, et omnes, qui circumsedebant, oculos in eum defixerunt; tum ita incepit. Testor repugnantiam ex orbitatibus unam esse, imo saepius oculo frigidius (jucundius) esse, prolem omnino non habere! Regessit adolescens, quem hic sermo ira affecerat: Per illum, qui constituit judices ad justitiam excercendam, et illis tradidit habenas (regimen) probitatis et decisionis! nunquam ille vocavit, absque ut dixerim Amen, et praetendit quid, absque ut crediderim, nec peregrinationi se dedidit unquam, quin et ego Naziraeatum susceperim, nec ignem protudit, quin accenderim; ut comparandus sit viro quaerenti Rachamarun ova aut volatum a camelis flagitanti. Resumsit judex: quanam re te defendere possum et tuam probare obedientiam? Contra ille: Ex quo tempore vacuus fuit pecuniae et tentatus est inopia, imposuit mihi ut linguam petendo exercerem, et pluviam deprecarer ex nubibus gratiae; ut redundaret potus suus, qui subsedisset, et coalesceret, quod fractum esset in statu suo. At cum me edocere inciperet et virtutes animam decentes mihi exponeret, cor meum intelligere fecit, aviditatem esse rem laboriosam, exosi quid cupiditatem, gulositatem movere nauseam, mendicari esse probrum; in cujus rei testimonium poetae dictum recitavit, qui mire hoc argumentum versibus expresserat et venuste dolarat ὁμοιοπτώσεις.

Contentus sis infima sorte, et in ea acquiescas ut ille, penes quem et pauxillum
est multum.
Abstineas ab aviditate, quae non desinit humiliare dignitatem ejus, qui ad ipsam
ascendit.
Existimationem tuam custodi, eamque defende, ut leo defendit jubas suas.
Et patiens sis, si quid ingruit egestatis, ut solent constantes, animoque aequo.
Nec sursum pelli sinas aquam pudoris, etiamsi dives promitteret, quantum
ambae manus capiunt.

Generosus est qui, cum affectus est oculus ejus, palpebras laesas tegit a conspicientibus;
Et qui cum triverit vestem suam sericam, non consultum habet terere etiam genas.

Dixit; at austere contraxit vultum senex, tetricus; et irruens in filium cum detestatione, increpavit ita. Tace, o inobsequens! qui me praefocas et angis, instar ossis guttur praecludentis. Vae tibi! matremne tuam docere vis concubitum, aut nutricem tuam lactatum? Iam conflictatur scorpio cum vipera, et pulli vix depulsi intento cursu versus admissarios prosiliunt. Dein, quasi eum poeniteret eorum, quae ex ore suo nimis celeriter elapsa essent, et amore ad reconciliationem adigeretur, aspiciebat oculo propenso, submittebatque alam blandientem (lenem se simulabat), pergens: Vae tibi, o mi fili! non jussi sunt contenti esse, nec interdicti sunt submissione, nisi qui divitiis suis quaestum faciunt et arte sua lucrantur; verum qui necessitatibus sunt pressi, illi excepti sunt in his legibus prohibitoriis; pone autem, te ignorasse hano accuratiorem explicationem, nec pervenisse ad te quod circumferri solet, nonne tu tamen adversatus es patri tuo, in iis, quae dixit et probavit?

Ne acquiescas in oppressione et injuria, quo dicatur en! magnanimus et patiens.
Et probe circumspicias, utrum terra sit vacua plantarum ut cincta arboribus.
Vultumque averte ab eo, quod tibi suadere volunt imprudentes; quod pretium arbori sine fructu?
Propelle jumentum tuum a mansione, quâ siti laboras, in oram, ubi defluit pluvia.
Atque largam tibi expete irrigationem ex copia nubis; et si ambo manus tuae adsperguntur, proficiat tibi consecutio!
Quod si non obtines, in repulsa non est dedecus, quam jam ante te tulerunt Moses et Pinehas.

Finivit. Iudex vero, cum animadverteret sermonem et facta juvenis sibi repugnare, et quod se exornarit laude sibi non conveniente, succensente oculo eum adspexit, an prima, dicens, vice Taimimita et altera Kaisita? phui! qui destruit quod dixit, et varios induit colores, instar daemonis sylvatici hominibus et brutis inimici (Rhuli). Regessit juvenis: Per illum, qui te posuit clavem veritatis et arbitrum creatorum! ibi demum dedoctus sum, cum sollicitudines me invaserunt, et ex eo intellectus meus rubiginem contraxit, quo undique repulsas tuli.

Ubi enim est porta aperta, ubi dona propatula? Num superest, qui lubenter dona offerat et, cum cibus ab eo petitur, dicat, teneas!? Respondit judex: Inter multas aberrantes a scopo sagittas una tamen solet ferire, nec omnis nubes fulgurans decipit; discerne nubes, quando observas (sapis), nec testare nisi quod exploratum habes. Senex cum videret judicem irasci pro liberalibus, et aegre ferre omnes homines avaritiae insimulari, scivit verba sua prosperatum iri, illum quippe liberalitatem suam esse demonstraturum; ideo non cessavit ponere rete suum et ad ignem (intell. opportunum) pisces suos torrere, sed ita illum allocutus est:

O judex! cujus sapientia et clementia firmior est quam Radwa (mons).
Nunc ille in ignorantia sua contendit, toto in mundo non esse fratrem (similem) pluviae largae.
Nescit enim te esse ex societate, quorum dona (tam larga), quam manna et coturnices.
Largire ergo, quod eum depellat, pudore suffusum, a mendacio asserti sui,
Ut et ego redeam laetus, laudans quod me, cum beneficio affeceris, tum in lite sustentaris

Dixit; et sermone delectatus judex ei abunde ex divitiis suis impertiebatur; quo facto conversus ad juvenem, vituperii sagittas in eum infixit, vidisti, inquiens, vanitatem opinationis tuae, et errorem suspicionis? Ne igitur posthac festina vituperando, nec dola lignum antequam probasti; et cave ne recuses obsequium patri tuo; nam si iterum morem non geres, continget tibi a me, quo dignus fueris. His dictis juvenem poenituit et confugit ad genua patris sui, tum surrexit properanterque abivit; senex quoque secutus est canens:

Quem fortuna injuria aut noxa affecit, adeat judicem Saadae!
Liberalitas, ejus detrectat laudibus antecessorum, aeque ac defatigabit posteros.

Addidit historiam referens: Ambigui, habeamne senem illum pro noto, an pro ignoto; usque dum aggrediebatur iter suum; ibi clanculum induxi animum, ut eum sequerer, vel usque ad domicilium, eo fine, ut perspicerem arcana ejus et cognoscerem, qua ex arbore petat ignem. Abjectis ergo protinus negotiis, tendi quo ille tendit; nec ille desivit progredi, me pone sequente, et longius discedere, me appropin-

*

quante, donec uterque nostrum alterum conspiciebat, et ambobus amicis certa contingebat agnitio. Hic ille laetitiam prodidit et deposuit tremorem dicens: qui se fratrem (i. e. notum) celare vult, non evadit. Tum non amplius dubitavi, illum esse Serugensem, nec enim ulla erat habitus diversitas. Proinde festinavi ad eum, ut manu prehensa salutarem, et quaererem, quid boni aut mali acciderit. Ille vero: en filium fratis tui obsequentem! Et continuo dereliquit me proripiens sese. Iuvenis autem parum aberat, quin rideret, dein aufugit ut ille aufugerat. At ego redii, eos ipsos postquam cognoveram, nescius licet ubi uterque versaretur.

T a f l i s e n s i s.

Narravit Haret Hammamita. Deo summe laudando memet ab adolescentia inde obstrinxeram, nunquam, quoad possem, differre preces, et peragrans quamvis deserta aut lusui deditus vacuis horis, semper observabam stata precationis tempora, cavens crimen negligentiae. Quando igitur alios in itinere comitabar et descendebam in statione aliqua, voce precantis eam salutabam, strenue observantem pietatis officia imitans. Cum autem Taflisum intrassem et forte una cum inopum multitudine precatus essem, instituentibus nobis abitum, processit senex, torturam oris simulans, tritus vestes et vires, et ita locutus est: Adjuro eum, qui, creatus ex generosorum materia, lac nobilium suxit: nonne qui mihi pauxillum temporis impenderit et oris effatum aliquod perceperit, optionem deinde habebit, remunerandique et recusandi tenebit arbitrium? Promissis ergo donis congregati homines, montium instar, immoti manserunt. Ille vero, pulcherrimum eorum silentium et modestiam prudentiae (testem) animadvertens, ita verba fecit: Vos, qui videntibus

dominamini oculis et sensibus claris! Nonne adspectus relationis vices explet et fumus indicat ignem? Splendet canities, apparet debilitas, graviter premit infirmitas, morbus est evidens, ut adeo ignominiose pateat interna conditio. Attamen et ego per deum! ex iis fui, qui regnant et abundant, praesunt et regunt, persequuntur et assequuntur, benefici sunt et superbi; sed non desierunt calamitates mihi evellere adipem, et vicissitudines fortunae memet extenuare, usque dum sedes evaserat desertum et manus vacuitas. Defecerunt arbores, amaruit vita, vociferantur prae fame pueri et vel ossiculum dactyli masticare posse cupiunt. Nec ego hoc probrosum abscondita vobis detegendi negotium subii, nisi postquam, pressus infelicitate, distortus ore, próvectus aetate, nihil usquam inveni. O utinam non superstes in vita mansissem! Tum ejulavit more dolentis et recitavit voce tenui:

Queror coram misericorde, laudibus venerando, mutationem et inimicitiam fortunae,
Casusque, qui silicem meum percusserunt et gloriae meae structuram dissolverunt,
Frangentes arborem meam. At eheu! cujus ramos mali casus frangunt,;
Sterilemque fecerunt mansionem, ut abeundum esset, palmis exarefactis,
Ac circumvagantem et intereuntem reliquerunt. Patior paupertatem et angores ejus
Postquam dives fui, dominus opulentiae, qui manicas suas raptabat in deliciis;
Cujus decutiebant frondes beneficia captantes, cujusque ignem laudabant noctu migrantes.
Sed hodie nunquam ei fortuna, quae favit, favisse videtur;
Declinat, qui eum alias visitabat, et qui beneficia petebat, agnitionem aversatur.
An vero juvenum quemquam contristet adspectus infelicis senis, quem sua decepit fortuna,
Ut dispellat curas, quae eum angunt, et corrigat statum, qui eum dedecorat?

Pergebat narrator: Praesens multitudo eo adducta est, ut in eum inquireret, occulta ejus elicere et peram ejus excutere gestiens; hinc dixerunt: iam cognovimus ponderis (rhythmi) tui pretium et trutinae tuae perspeximus copiam; nunc fac resciamus tui rami arborem et retege velum a prosapia tua. Verum ille avertit vultum, ut cui graviora imponuntur, quam praestare possit, aut filiae nunciantur natae, et incepit execrari necessitatem moeruitque, veluti qui aquam decrescere sentit; dein pronuntiatione quidem distincta, submisso vero et fraudulento sermone, recitavit:

Per vitam tuam! non cujusvis rami fructus dulcis radicem indicat suam.
Ede autem, quod tibi porrigitur jucundum, nec interroga mel de ape sua.
At distingue, cum prelo subjiciuntur uvae, primum musti tui ab acetoso,
Ut pro parte majus aut minus statuas pretium, et vendas totum;
Nam ignominiosum est ingenio solerti, imbecillitatem in intellectum illabi.

Dixit; et complacuit multitudini acumen ejus et astutia, fefellitque fructus, quamvis morbosi, pulcherrimus; unde collegerunt, quod amborum brachiorum complexu conderet et ambabus manibus distenta occultaret lacinia, alloquentes: Heus tu! advolasti ad puteum parum habentem aquae et attigisti alveare vacuum; accipias igitur hocce residuum, nec aberrasse te a scopo, nec etiam feriisse aestimans. Sed ille sese eos liberalium loco habere affirmavit et acceptioni gratiarum actionem junxit; tum conversus scissam trahebat vestem et, terram percutiendo, diripiebat viam. Dixit vero, qui hanc historiam retulit: Ibi mihi visum est, eum externum habitum machinatum esse et artificium incedendo adhibere; surrexi itaque, eandemque ingressus semitam vestigia pone legebam, illo limis me adspiciente et fugiendo prohibente, donec vacua erat via et veritatis manifestatio non amplius praesepiebatur. Hic laeto et hilari oculo me intuitus est et sincerum se praebuit, postquam similando deceperat, inquiens: ego te sane cogito fratrem alacritatis, qui quaerit societatem; expetisne socium, qui adjuvet te et vicissim adjuvetur, quique expendat pro te, dum vicissim erogetur pro ipso. Respondi: si talis mihi contingeret, conveniente gauderem forte. Regessit: iam invenisti; hilaris ergo sis! et honestus quidem tibi contigit, adhaereas ergo! Dein, postquam risui aliquamdiu indulserat, repraesentavit vultum bene habentem, et ecce! erat senex Serugensis, absque ullo corporis morbo dubiove in faciei characteribus. Maxime igitur laetatus, tum quod eum offenderam, tum ob morbi vanitatem, intentus eram reprehensioni ob pessimam agendi rationem; sed ille priusquam taxarem aperuit os recitando:

Veste prodii lacera, ut dicerent: pauper est, qui transigit tempus iniquum;
Et hominibus memet paraplegia laborantem monstravi, quam saepe enim hoc modo jam obtinuit cor meum expetita!
Sin lacera non fuisset vestis, non miserti essent mei, nec, si defuisset paraplegiae simulatio, voti damnatus essem.

His adjecit: non superest hac in regione pratum herbosum, nec in incolis ejus, cujus teneamur desiderio; quod si tu te mihi comitem praebere vis, via nobis est eadem. Profecti ergo sumus, et per integrum biennium eum comitatus sum, jamque statueram societatem ei praestare quamdiu viverem, cum tempus recusans dirimeret. —

S a b i d e n s i s.

Narravit Haret Hammamita. Cum secarem desertum, Sabidum petens, comitabatur me juvenis, quem usque ad pubertatem educaveram. Mores ejus perfecte boni erant, et moribus meis adsuetus cognoverat, quid me juvaret; quare nunquam desiderium meum praetergrediebatur, nec in petendis rebus scopo aberrabat. Haud dubium est, quin propinquitas ejus cordi meo necessaria esset; eumque elegeram ministerio meo, sive domi versarer, sive in itinere. Hunc tempus omnia perdens abripuit, cum Sabidum nos contineret. Ego vero, cum ejus robur evanuisset et quiesceret spiritus, annum perseveravi non deglutiens cibum, nec inclinavi in juvenem alium, usque dum solitudinis incommodis et molestiis, quas stando et sedendo persentiscebam, eo adactus sum, ut in margaritae locum sphaerulam vitream substituerem, et quaererem, qui deficientis vices expleret. Hoc consilio me contuli ad homines, qui in foro Sabidensi servos vendere solebant, et dixi: cupio servum qui, horsum moveatur aut prorsum, placeat, et laudem mereat, cum tentetur; utque sit talis, quem crumenae produxerint et monetae protraxerint in forum. Omnes ibi annuebant petitioni et assiliebant et brevi conquirere promittebant. Sed conficiebant lunae novae circuitum suum, et convertebantur plenae et deficientes, absque ut ullum promissorum illorum praestaretur. Itaque, cum viderem venditores oblitos vel simulantes oblivionem, animadvertens, non omne, quod laeve est, secare, nec aliud

cutem meam tam bene scabere, quam proprium unguem, reprobato rem aliis committendi instituto, cum auro et argento in forum egressus sum, ut mancipia mihi producere juberem et sciscitarer pretia. Ibi mihi occurrit vir capistratus vitta, qui juvenem cubito tenens dixit:

Visne emere juvenem industrium, forma et moribus excellentem,
Qui, quodcunque ex eo quaeras, bene respondet; si tu loqueris, memoria tenet;
Quando lapsus fueris, surgas! vocat; in ignem currit, si jubes;
Qui, vel unicum diem societati adhibitus, observat te; quacunque re contentus esse jubetur, contentus est;
Multa quamvis praeditus astutia, tamen nunquam mentitus est, nec quidquam praetendit;
Allicienti non praebet aurem cupiditati, nec commissa evulgare secreta licitum habet,
Semper autem novi quid profert, quodcunque agat, et in carminibus pariter ac in prosa superior est?
Per deum! nisi angustia vitae et pueri nudi, esurientes, separarent, non vendidissem eum regno toto Cosrois.

Dixit; at ego conspiciens staturam ejus rectam et pulchritudinem sinceram, existimavi unum ex juvenibus horti beatitudinis videre et exclamavi: hic non est homo, verum honorando nihil minus angelo! Dein eum de nomine suo interrogavi, non tam resciendi ductus cupidine, quam ut viderem, quomodo se haberet lingua ad faciei venustatem. Sed, nec dulce nec amarum edens verbum, nec servae sese nec ingenuae filium sermone prodebat. Protinus ergo me averti inquiens: phui haesitationem tuam turpem! Ibi immersus in risum, mox colligens sese, caput ad me convertit et declamavit haecce:

O tu! cujus exardet ira, quod non prodam nomen meum; sic non agit aequus.
Si nihil aliud tibi, quam hujus expositio, cordi est, ausculta! ego sum Iosephus, ego Iosephus!
Iam ego tibi velum retexi; si sapis, cognovisti; sed dubito an cognoveris.

Dixit; et carmine ejus abiit ira, et direptus mihi est intellectus, quasi incantatione. Ita enim attonitus eram, ut non amplius inquirerem et obliviscerer Iosephi justi historiae; nec alia restabat cogitatio, quam ut eum licerer domino ipsius et

explorarem pretii, quod solverem, summam, existimans: certe te adspiciet ille limis et nimis altum indicabit pretium. Sed non tondebat eodem mecum circulo, nec ubi ego affixus haerebat, verum inquit: servo, si parvi constat, et levis est eum comparandi difficultas, dominus benedicit et amore adjungitur; quare, cum ego sane praeferam, ut hic tibi juvenis carior sit levi pretio, quod tibi indicaverim, pende sis ducentas drachmas et gratiam mihi habe quamdiu vivis. Et statim paratam illi solvi pecuniae summam, ut solvit quis pro re vili et licita, nec venit in animum, quod omne vile sit carum. Cum autem percussa utrinque manu emtio stabilita et discessus constitutus esset, lacrimis manarunt oculi juvenis, non ut quiete pluviam demittit nubes, et accedens ad dominum inquit:

Maledicat tibi deus! num qualis ego sum venditur, ut satientur parvuli esurientes?
Et num secundum legem aequitatis, ut obligar muneri, quod mihi imponi nequit,
Et tenter terrore alio post alium? Quamvis qualis ego, cum tentatur, non terretur.
Nonne probasti me et perspexisti sinceritatem nulla fraude mixtam?
Quoties me constituisti rete venationi, abii cum fera in laqueis meis;
Imposuisti mihi molestias, et obsequentem me praebui, quamvis inesset difficultas.
Quaenam est res invisa, qua non tentatus sim, quae praeda, cui consequendae non auxiliatus fuerim?
Nec manifestarunt dies crimen a me commissum, ut animi tranquillitas in disjunctione possit ostentari.
Vitium tu nullum, gratiae sint deo! in me offendisti clandestinum aut apertum.
Quomodo tibi ergo facile esse potest, me ex oculis tuis removere ut fabri abjiciunt schidia?
Et quî potuisti, me spernendo, te ipsum humiliare? Nam vendor sane ut merces aut supellex.
Nonne ego existimationem meam ab hoc (contemtu) custodivi, ut sermones tuos, quo die serio constituebatur separatio?
Dixisti: profecto! quicunque licitetur hunc equum, nec commodatur, nec venditur.
Equidem haud minoris sum quam ille equus generosus, indolem sed tuam superat illius indoles;
Praeterquam quod ego, cum vendar, canam: perdunt me, at qualem perdunt juvenem!

Istis versibus auditis intellectoque sermone senex, altum postquam traxerat suspirium et ita lacrimarat, ut alienis etiam lacrimae oborirentur, filii, dixit, loco

hunc juvenem habui et, nisi vinum me defecisset et extincta esset lampas, nunquam reliquisset nidum meum, usque dum secutus esset feretrum. Iam video quantum eum incessit doloris, et medius fidius! lenis et placidus homo est. Visne ad consolandum cor ejus et propulsandum dolorem mecum pacisci, ut emtionem rescindas, quando te precaturus sim, nec grave habeas, quando tibi molestus fuerim? Nam in historiis selectis, a fidis auctoribus in syntagma redactis, legitur: qui mercatum cum fratre initum remittit, ei deus remittit peccata sua. Pudore coactus, quamvis multa corde volutabam, promisi. Iuvenis ibi propius accedens frontem senis exosculabatur, qui lacrimis ex genis libere delabentibus cecinit:

Tranquillo sis animo! caput meum pro te devoveo, quodcunque molesti doloris et miseriarum subeas,
Haud longum est discessus spatium, nec remoti renovandae conjunctionis cameli,
Ope grata potentissimi creatoris!

Adjecit: trado te optimo domino, et sublata amiculi lacinia abiit. Iuvenis autem perseveravit in gemitu et ejulatu donec, milliaris spatio emenso, rediens ad tranquillitatem, sedato lacrimarum fluxu, ita me compellavit. Scisne cur flevi et quam ob causam ejulavi? Reposui: discessum a domino te, ut fleres, commovisse credo. Ille contra: ego sum in fluvio et tu etiam in fluvio es; vestrum autem alter piscator, alter praeda; dein cecinit:

Non fleo, per deum! propter amicum diremtum, nec propter amissa delectamenta et gaudia,
Sed lacrimarum fluxus ex genis profunditur ob occultum ejus obtutum, si quando eum in re quadam figit;
Quem scilicet abdit, dum perfecerit et (socius) perdiderit sculptos, candidos, splendentes.
Vae tibi! nonne hi oculi caesii tibi indicarunt, me liberum esse, quem vendere vetitum?
Cum praeterea et nomini Iosepho indicium inest clarum?

Dixit; et assimilavi verba ejus per contradictiones ludentium et jocantium methodo; ille vero indurescens, more veridici, mundabat se a luto servitutis. Circumvaga-

bamur ergo in rixa, quae ad alapas usque progrediebatur tandemque in judicium procedebat. At judex, cum statum rei luculenter exposuissemus, suratamque nostram praelegissemus, dixit: nonne, qui te commonefecit, excusandus est, et qui te cavere jussit, indici aequiparandus? Sane, non defuit officio suo, qui edocuit! Ex iis enim, quae commemorastis, clare prodit, juvenem quidem monuisse, te vero non abstinuisse, sincerumque tibi illum dedisse consilium, te vero non servasse. Tege igitur et occulta stupentis cordis morbum, nec illum, sed te ipsum reprehende. Cave autem ei inhaereas cupiasque eum possidere servum, qui liberae cutis nec exponendus est venditioni. Nam pater ejus heri ante solis occasum eum adduxit et propaginem a se emissam, quemque non alius quam ipse possideat, confessus est. Interrogavi: an novisti patrem, quem deus affligat? Reposuit: quasi ignorari possit Abu Said, quem impune licet convitiis adspergere, de quo delatum est ad omnes judices, qui cum nullo non habuit negotia. Tum ego incensus ira nonnisi in Deo auxilium esse exclamavi et, cum jam aufugisset tempus, quasi ex delirio redii, certus, vittam illam fuisse rete fraudis et domum venationis. Et demittebatur visus meus ob id quod expertus eram, juravique non amplius negotia habere cum capistrato, quamdiu essem victurus, nec desinebam lamentari ob emtionem frustratam et ignominiam inter sodales. Ad quae judex, videns iram meam et excandescentiae ardorem, haec effatus est. O vir! quod perdidisti peculii tui, monitor tibi est; nec crimen erga te commisit, qui te expergefecit. Sapientiam igitur hauriens ex eo, quod in te ingruit, cela hunc casum amicos tuos, semper tamen mali, quod te obruit, memor, ut recordatio tuos tueatur nummos. Ac indue mores viri, qui, patiens cum tentatur, positum ob oculos exemplum probe considerat. Quibus dictis eum valere jussi, indutus veste pudoris et tristitiae, trahens syrma animi stupidi et falsi, instituique Abu Saidum aperte prosequi convitiis, et in aeternum me ab eo separare. Proinde evitabam latibulum ejus et recedebam ab ejus adspectu, donec me oppressit in via angusta et salute propensi impertivit. Ubi ego nihil aliud, quam austero vultu prospicere et tacere. Sed ille, quid, inquit, tibi venit in mentem? Nasum extollis supra socium tuum? Regessi: oblitusne es, quod decepisti et fraudasti, et patrasti facinus tuum, quod patrasti? Tunc increpuit ore subsannans et recitavit me reconciliaturus:

O tu! qui vultum avertis succensens et austerus,
Et reprehendens plumas subdis sagittis,

Dicisque: num liber venditur ut venditur niger?
Parce! nam non primus id feci, ut opinaris,
Iam ante vendiderunt Iosephum Iacobitae, at quales illi!
Praetera juro per domum, ad quam iter dirigit religiosus,
Et per ambeuntes dispersis antiis macilentos,
Quod non suscepi hoc negotium ignominiosum, dum supererat drachma.
Excusa igitur fratrem et abstine vituperare more insipientium.

Adjecit: excusatio quidem mea jam patet, tuae autem monetae perierunt. Quod si me horres et a me deflectis, nimium tristis ob amissos nummos, scias velim, me non esse eum, qui mordeat bis et binas calcare faciat prunas; sin animum applicas, morem gerens avaritiae, ut vindices, qui retibus meis inhaeserunt, obolos, deplorentur a plorantibus technae tuae. Dixit Haret Hammamita: hoc sermone suo decipiente et victoriosis praestigiis suis coëgit me, ut in sinceram cum eo amicitiam redirem, meque ei benevolum praeberem. Post tergum itaque jeci facinus ejus quamvis execrabile.

S c h i r a s e n s i s.

Narravit Haret Hammamita. Cum ambularem Schirasi, offendi praeconem, qui praetereuntes, properantes licet, sistebat, et praeterire nec ego potui, sed, ne passum quidem ultra progressus, ad eum deflexi exploratum, quae sit gemma indolis, et an pro floris specie fructus se habeat. Et ecce singuli eum circumdabant, pluribus ad eos confluentibus. Cum autem festivo frueremur sermone, laetiore quam pulchrarum cantus puellarum, jucundiore quam lac uvarum, oppressit nos laceratas indutus vestes, qui duas fere aetates pervixisse videbatur, lingua haud impedita salutans, et diserte instar disertissimi alloquens. Cum vero amiculi cingulum

arctius adtraheret, ut solent concionaturi, populum quidem ob laceras vestes contemtus invasit, oblitum, quemque in duabus rebus suis minimis spectari virum (corde et lingua). Proinde ad demonstrandam eloquentiam provocare, lignumque ejus vilissimis quibuslibet lignis accensere coeperunt, dum hic ne verbulum quidem prodebat, nec ullam ostendebat sui notam, donec ingenia eorum perspexerat, praeponderante aeque ac levi cognito. Tandem vero, cum, quae occultabant, elicuisset, et quae abscondebant, in liquidum produxisset, ita locutus est: O homines! si scissetis sub operculo vinum latere merum, non contemsissetis laceras vestes indutum, nec ei boni quid inesse prorsus negassetis. Simul doctrinae suae fontes et eximias sui notas promanare sivit, quae singularem excitabant admirationem, dignae, ut auro liquefacto scriberentur. Dein vulnerato omni pericardio, omnibusque cordibus ad ipsum attractis, movit ad abitum et paravit discessum. At congregata multitudo, a lacinia ejus se suspendens, cursum fluctus inhibuit, in quiens, tu poculi tui notam nobis ostendisti, jam fac cognoscamus et ampullae plenitudinem et medullam. Hic ille tacere, ut quem moeror suffocat, dein ejulare adeo, ut misericordiam moveret. Continuavit referens. Ita cum lac vix mixtum et jam coagulatum, artemque ac in scopo feriendo fortunam Abi Saido consuetam animadverterem, accuratius senem consideravi, macore vultus et tenuitate faciei utens indicibus; et re vera ille erat ipse. Tamen hoc secretum occultavi ceu morbum intestinum, et, quamvis ille non opinabatur, fraudem texi. Ejulatu demum finito, se a me cognitum esse intellexit et ridibundo me adspexit oculo, tum flebili voce haec effatus est.

Dei imploro misericordiam, submittens memet ob peccata, quibus tergum meum
oneravi!
O homines! quot ego vetustos, obesos, optimis adtributis praeditos, occidi in
rorantibus (pratis)!
Nec timui possessorem, qui exigeret talionem aut pretium,
Semper, cum peccatum perfecissem, judiciis me subtrahens.
Nec evigilavit anima ex errore, pertinax in occidendis illis,
Donicum apparens in vertice canities me prohibuit.
Ex quo enim incanuerunt tempora, nec vetustioris, nec junioris unquam fudi
sanguinem.
Nunc autem, quo me videtis, statu et sorte tristi versor,

Possidens puellam quae, postquam diu domi mansit innupta et seclusa, amorum fere praeterlapso tempore,
Tamen expetitur matrimonio, ut pudica, quae virum possit laetare, solet expeti.
Sed, si gratum facere volo, minus centum drachmis ei dotandae non sufficiant,
Cum manus mea ne unam quidem contineat, terra sterilis, coelum nubium expers sit;
An ergo quisquam me juvet, ut eas afferre possim, puella comitatas delectabili,
Et purget curas smegmate suo meas, et cordis affligentes cogitationes,
Et gratias meas promereri studeat, cujus emaciatur paene precibus facies?

Dixit; nec quisquam ex multitudine restitit, qui non largitus esset et beneficia sua in eum profudisset. Quare prosperata petitione et drachmarum centuria completa, gratias egit, felicitatem apprecans, et a crure discessuro sustulit laciniam. Ego vero secutus sum, scire cupiens, quamnam puellam in gynaeceo suo educarit et quosnam rerum suarum initio interfecerit. Ibi ille, quasi celeritate, qua surrexeram, edoctus esset de desiderio meo, appropinquavit ad me et, intellige, inquit

Amice! occidere, de meae sortis homine dictum, significat vinum miscere; non occido dente acuto aut gladio.
Quare diu in domo retenta virgo filia est vitis, non virgo ex filiabus nobilium;
Quam quidem ut in scyphum et poculum immittam surrexi, ut vidisti, et jam residebo.
Adverte quae dixi, et pro arbitrio tuo, si vis, ignosce aut vitupera.

His addidit: ego sum homo per ebrietatem nocens, tu contra pusillanimis; magna ergo inter nos est differentia. Tum valedixit et abiit, relicto mihi in viaticum adspectu amorem prodente. —

M a l a t i e n s i s.

Narravit Haret Hammamita. Procumbere feci Malatiae camelam separationis et pera mea plena erat dureis. Ex quo autem illuc diverteram, assumseram consuetudinem adaquandi ad aquas laetitiae et venandi fugaces bellas (divulgatas per regionem fabulas), nec me fugiebat quod gratum auditu esset aut visu, nec vacuus erat a me locus lusus aut gaudii; usque dum non superesset negotium in ea (urbe) nec desiderium ultra in ea commorandi; serio erogavi pecuniam, ut emerem ad iter necessaria. Quod cum perfecissem, et parata essent jumenta, quibus opus erat, vidi novem viros, qui emto vino ascenderant collem; lenitas eorum erat compes oculorum, delectatio erat dulcedo verborum. Accessi ergo ad eos, cupidus conversationis, non vini, et appetens congressus, non poculi; et cum illis insertus essem decimus, additusque socius, inveni eos filios diversarum matrum, desertorum peragratores, nisi quod cognatio urbanitatis eos conjunxerat ut generis cognatio, paremque inter eos fecerat dignitatis gradum, ut splenderent instar astri geminorum, aut camelae, cujus omnes proportionales sunt partes. Et laetitiam mihi creabat accessisse ad eos, et commovebar ad laudandam constellationem, quae me adduxerat, incepique meas sagittas cum ipsorum versare, sanitatem petens ex odore ingenii eorum, non vini. Usque dum eo pervenimus, ut aenigmata proponeremus vicissim, ut si, intendens ut respondeatur Karamata, h o n o r e s, interroges, quid est simile Naumu fata, s o m n u s p r a e t e r i i t? Et exorsi sumus retegere hallucinationem et hebetudinem visus, et decerpere spinas et fructus. Dum vero explicabamus vestes novas et tritas protrahebamusque pingue et macrum, venit ad nos senex, cujus jam abierat forma et color, residua erat experientia et scientia, et simulavit se spectatorem et auditorem, qui colligeret quod nos spargeremus; excussis vero crumenis nostris et manifesta desperatione, cum videret nihil producere haurientem et descendentem, colligens syrma et occiput nobis advertens, dixit: non omne nigrum est dactylus, nec omne rubicundum est vinum. Et adhaesimus ei ut lacerta ramis, prohibuimusque cingentes a tractu in quem tendebat,

regerentes: medicamentum scissi est ut consuatur, si non — vindicta erit vindicta; nec in animum inducas tuum, conviciis vulnerare et amplam facere rupturam, tum abire. Flexit ergo habenam rediens, tum loco suo decubuit firmiter et dixit. Quod si me scrutamini disputatione, judicabo ut judicavit Salomo de sato. Sciatis velim, praediti ingenio liberali et crumenis aureorum plenis: si proponuntur aenigmata, ut examinentur ingenia et eliciantur abstrusa, horum lex est, ut sint vocabula sibi vere respondentia, significantia, eruditasque continentia elegantias; quod vero excedit hunc ordinem, aequiparandum fructui deciduo, nec inditur canistro; et jam vidi vos non servasse hos fines, nec distinxisse verum a falso. Diximus: veritatem locutus es; admetire ergo nobis de simila tua undasque tuas in nos redundare sinas. Reposuit: faciam, ne dubitent fidem abrogantes, nec cogitent de me quaslibet cogitationes. Tum accedens ad virum prae ceteris spectabilem inquit:

O tu, qui maximo es acumine in distinguendo, remque acu tangis!
Quid respondet meae enuntiationi: Gua (Umidda) Bisâd, fami (succurritur) commeatu?
(Solutio: Tawa i. q. Gua et Mir i. q. Sâd; utrumque conjunctum efficit Tawamir, volumina scriptoria.)

Secundum arridens cecinit:

O tu, qui virtute praecellit, nec maculatur ignominia!
Quid simile dicto aenigmata proponentis: Sahron (Azabat-hu) Ainon, tergum (quod feriit) oculus?
(Sol. Mata i. q. Sahr et Ain i. q. Ain; utrumque conjunctum Mataain, qui hasta confodiunt hostem.)

Tum tertium adspexit dicere ordiens:

O tu, cujus ingenii partus similes sunt nummis probatis!
Quid simile, si cui diceres: ZÂdafa Gâïsa, offendit truncum?
(Sol. Alf i. q. Zâdafa, Azilet i. q. Gâisa; utrumque conjunctum Alfâzilet, sphaerula media monilis.)

Tum collum flexit ad quartum inquiens:

O tu, qui elicis absconditum aenigmatum arcanorumque animi conceptuum!
Age, explica mihi, quid simile dicto: Tanawal Alf Dinâr, accipe mille denarios?
(Sol. Hâ i. q. Tanawal et Diet i. q. Alf Dinâr; utrumque conjunctum Hadiet, dux gregis vel donum.)

Tum obtutum suum defixit in quintum et dixit:

O tu ardens ingenio, frater acuminis conspicui!
Quid respondet dicto Ahmala Haljet, missum fecit ornatum? Explica, si recta es via, et festina.
(Sol. Alrha i. q. Ahmala et Schiet i. q. Hiljet; utrumque conjunctum Alrhdschiet, tegmentum ephippii vel dies judicii.)

Tum respexit sextum dicens:

O tu, cujus metae adtingendae currentium passus impares sunt debilesque!
Quid simile dicto: Acfaf! Acfaf! abstine! abstine! — ?
(Sol. Mah Mah i. q. Acfaf Acfaf; utrumque conjunctum Mahmah, desertum longe lateque patens.)

Tum occupavit septimum aenigmate dicens:

O tu, cujus clare patet intellectus et manifestus est altus acuminis gradus!
Elucida, qui nunquam diserte explanandi facultate non gavisus es, quid simile dicto: Alschakik aflata, frater aufugit?
(Sol. Alach i. q. Alschakik, Tára i q. Aflata; utrumque conjunctum, Alachtár, pericula.)

Tum octavum audire jussit, dicens:

O tu, cujus virtutis horti humectatos rore habent flores nitentes!
Quid simile, si diceres aenigmata proponenti: aenigmatum possessor Ma achtâra fidhdhet, non praehabuit argentum?
(Sol. Abá i. q. Ma achtâra et riket i. q. fidhdhet; utrumque conjunctum Abúriket, funes bicolores, oculi.)

Nonum deinceps acuto obtutu petivit dicens:

O tu, in quem digitos intendunt ob animum ingenuum et excellentem scientiam!
Expedi nobis, quid simile dicto: Dus Gamâet, occulta scientiam?
(Sol. Tá i. q. Dus et Fiet i. q. Gamâet; utrumque conj. Tafiet, uva.)

Perrexit referens. Et cum venisset ad me, concussit humeros meos et dixit:

O tu, qui tenes sarcasmos, quibus angis adversarios et confodis!
Facundus es explicator; profer igitur simile dicti: Chalî uskut, avuncule mi tace!!
(Sol. Chali i. q. Chalî et Zah i. q. 'uskut; u. c. Chalizah, sincera amicitia.)

His effatis adjecit. Iam ego sitim vestram restinxi, vosque pavi. Si vero vultis, altera vice vobis potum praebebo. Dixit; et cepit nos vehementia sitis, ita ut peteremus, altera vice nobis bibendum daret. Respondit: ego non sum, uti qui aliunde acceptum dat socio, nec ut ille, qui nonnisi in cute pinguedinem habet. Rediens ergo ad primum inquit:

O tu, cujus, cum obscura videtur abstrusa sententia, solvunt subtiles cogitationes!
Si quando aenigmata proponens dicit: Chud Tilk, teneas hoc, quid huic dicto revera simile?
(Sol. Ha i. q. Chud et Tik i. q. tilk; u. c. Hâtîk, teneas hoc.)

Dein conversus collo ad secundum:

O tu, cujus apparuit facundia, virtutem revelans tuam!
Quid simile proverbio: Hamar vahsch Halijâ, onager ornatus?
(Sol. Ferd i. q. Hamâr vahsch et Sin i. q. Halijâ; u. c. Ferasin, pl. vocis Firsan, regina in latrunculorum ludo.)

Tum oculi nictu innuit tertio, dicens:

O tu, qui es virtute et ingenio ut Asmaï!
Quid simile esset dicto tuo: Anfak! Takmah! eroga, repelle!?
(Sol. Mun i. q. Anfak et Takim i. q. Takmah; u. c. Muntakim, ulciscens.)

Porro quartum apertis oculis intuens:

O tu, qui, quando difficile carmen obscurum est, tenebras illustrat!
Quid simile dicto: Istanschi Rih Madamet, odorare vini odorem?
(Sol. Ruh i. q. Istanschi Rih, et Rah i. q. Madamet; u. c. Ruhrah, ampla bonis vita.)

Tum furtim adspiciens quintum dixit:

O tu, cujus procul abest mens, ut ad sollicite cogitandum lenteque respondendum adigatur, aut ad haesitationem adducatur!
Quid simile dicto: Rhatt Halka, tege perditos!?
(Sol. Zan i. q. Rhatt et Bur, pl. vocis Bâir, i. q. Halkâ; u. c. Zunbur, palma solitaria, calamitas.)

Nec non sextum adiit et cecinit:

O frater intellectus, in quo tua dubium omne superat perfectio!
Noctu quis pauxillum profectus est, Sâra Billail Muddet, quid huic dicto simile?
(Sol. Sard i. q. Sâra et Hin i. q. Muddet; u. c. Sarahin, plur vocis Sirhan, idiom. Hudeil. lupus.)

Dein convertit oculos ad septimum, dicens:

O tu, qui ornatus es intellectu, cujus inter homines perennat mercatus!
Tibi est elucidandi facultas; quid ergo simile dicto: Ahbab furukahu, ama separationem ejus?
(Sol. Mik i. q. Ahbab et Lah (pavor proprie) i. q. Furuk; u. e. Miklah funda.)

Octavum adiit canens:

O tu, cujus virtus ad cacumen pervenit, omnia superans cacumina!
Quid simile dicto: Aethi ibrikan ialuh brhair Urvet, da splendens gutturnium sine ansa!?
(Sol. Uss i. q. Aethi et Cub i. q. Ibrik etc., u. e. Uskub, oerearius.)

Iam leviter arrisit nonum dicens:

O tu, qui amplecteris haud dubie optimam scientiam et elucidandi facultatem!
Quid, si aenigmatibus tecum concertanti, prudenti, diceres: Althaur Mulki, bos est possessio mea, huic dicto esset simile?
(Sol. Allái i. q. Thaur et Li i. q. Mulki; u. e. Allali, utensilia, res domestica.)

Postremo vola apprehendit manicam meam inquiens:

O tu, qui intellectu dubia penetrante et sideris tui luce excelsus es!
Quid est simile sibilo labii, Zafir Gahfilatin? Explica hoc perfecte explicans!
(Sol. Mukd i. q. Zafir et Schafet i. q. Gahfilet; u. e. Mukaschifet, detectio.)

Perrexit referens. Et cum nos exhilaravisset eo, quod audiveramus et cuperemus expositionem, diximus ei: non sumus ex equis hujus hippodromi, nec manus sunt nobis ad solvendum hunc nodum; quod si tu explicaveris, gratum nobis feceris, si vero celaris, moerore affeceris. Hic substitit paullum, binas suas voluntates consulens sagittasque suas versans, usque dum ei placuerat dare, quod petiveramus. Mox ad coetum accessit sic faciens verba. Docebo vos quod nescivistis nec cogitastis vos edoctum iri; jam igitur vestris illigate memoriis et exornate his floribus prata vestra! Interpretationem aggressus rubiginem ingeniis nostris detraxit, simulque evacuavit manicas, ita ut intellectus noster sole clarius luceret, manicae vero fierent, quasi heri non fuissent. Cum autem fugam pararet, de mansione querens et suspiria trahens ut liberis orbatus, haec effatus est.

Omnis pagus mihi est patria et ampla in eo mansio;
Nisi quod cor Serugi amore flagrat, ejusqus desiderio teneor.

Haec est terra mea virgo, hic ather, unde flavi (ortus sum).
Ejus prati desiderio, prae omnibus aliis, ardeo;
Praeter hoc non aliud mihi suave, nec aliud, quamvis dulce, dulce est.

Perrexit Haret Hammamita. Dixi sociis meis: ille est Abu Said Serugensis, cujus eloquentiae pars sequior aenigmata sunt; et incepi eis describere pulchritudinem ornatae ejus orationis, quamque obsequentem habeat linguam. Tum me converti et en! iam ille abierat et cum lucro suo evaserat. Mirati ergo sumus de facto ejus, nescii quo terrarum tetenderit.

T a n i t i c u s.

Narrat Haret Hammamita. Fervente juventute mea morem gessi affectibus amoris, nec desii confabulari cum mollibus cervicem, et aures praebere suaviter modulantibus. Tandem vero, adveniente monitore et aufugiente florida aetate, magno latus sum appetitu ad rectam et consideratam vitam, poenituitque me eorum, quae deliqueram contra deum. Incepi igitur malos mores benefactis luere et caespitationes corrigere, antequam excederem e vita; ac transii a matutina visitatione tenellarum foeminarum ad conversationem cum probis, et a conventione cum fidicinis ad frequentandos pietatis studiosos, juravique me non futurum socium alii, quam recedenti ab errore, cujusque animus solutus rediisset in plicam; quod si inveniebam effrenatum, diuque dormientem, removebam domum meam a domo ejus, fugiebamque a scabie ejus et infamia. Cum autem peregrinatio me projecisset Tanim, traduceretque synagogam ejus laetificam, vidi in ea hominem indutum veste lacera, circumdatum hominum circulo conferto, spectatoribusque arcte consertis, declamantem firmo pectore et voce clara: Miser est filius Adami (homo), et quam miser! Nititur in mundo nullo firmo fulcimento, apprehendit sustentacula fallentia, mactatque amore ejus sine quiete. Occupatus est ut negligat se, avet ad miseriam

suam, acquirere studet, quo possit gloriari, nec procurat quae necessaria sunt mundo futuro. Iuro per eum, qui libere dimisit maria, splendere fecit lunam, extulitque dignitatem duorum lapidum! si homo intelligeret, sane eum poeniteret, et si reputaret facinora perpetrata, sanguinem fleret; si reminisceretur retributionem, quod omisit assequi studeret, et si perpenderet reditum ad deum, facinoribus malis bona substitueret. O miraculum miraculorum, qui se praecipitem dat in gehennam colligendo aurum, et reponit opes cognatis! Et o transcendens maxime mira mirum, quod te monet tinctura canitiei, vocatque sol tuus occidens, necdum permotus es ad poenitentiam et vitiorum emendationem! Tum progressus est ad recitandum, modo in rectam viam ducentium.

Vae illi, quem sua mouet canities, et infixus haeret erroribus juventutis,
Caecus currit in cupiditatis ignem, postquam debilitate jam tremere incepit,
Prolongatque ludum renovatque, calcans quodcunque instraverit strator;
Non reveretur canitiem, cujus astra prudens non vidit sine conturbatione,
Nec se cohibet ab eo, quod interdicit prudentia, nec curat famam laniari!
Ille si moritur — eheu sit procul! si vivit, similis est non viventi.
Nil boni in vita hominis, cujus odor (fama) ut mortui, post decem dies effossi.
Euge vero cujus fama bona pulchre splendet, ut vestis acupicta!
Dic ei, quem peccatum suum vulnerat: periisti o miser, nisi spinam extrahis,
Et sinceram agis poenitentiam, extirpasque, quod peccatorum nigrorum tibi infixum est;
Conversare cum hominibus bene moratis, benigneque tracta levem mente et constantem;
Pluma alam generosi, si fortuna eum vellit; non est qui prodesse non possit;
Auxiliare afflicto injuria et, si non potes adjuvare, fac consoleris;
Erige, si quis te advocat, qui cecidit, forsan illo die resurrectionis sustentaberis;
Et cape poculum admonitionis, bibeque, ac liberaliter propina redundans illi, qui sitit.

Dixit; et cum finiisset sermonem ad lacrimas commoventem, recitassetque versus, surrexit juvenis jam robustior nudavitque corpus inquiens: O intellectu praediti, qui diligenter audivistis admonitiones ab illo recitatas, percepistisqne doctrinam ad viam rectam ducentem! Qui eam accipere futurumque tempus sibi prosperare vult, is mihi benefaciendo manifestet studium suum, nec deflectat a me donis

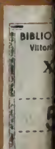
suis. Per secreta scientem omnia et condonantem perseverantiam in peccatis! secretum meum videtis, quamvis vultus meus postulat, ut recondam. Adjuvate me ergo, quibus datum est auxiliari aliis! Dixit; et senex sermones habuit corda hominum juveni propensa facientes, facilitavitque petiti assecutionem, ita ut tandem scaturiret fons ejus, nudumque desertum luxuriaret herba. Cum autem impleta esset crumena, laudans Tanim in cursum effusus est. Seni quoque non placuit ultra manere, sustulitque manus ad precationem, tum se convertit ad abitum. Perrexit referens: Et correptus desiderio eum explorandi solvendique ejus arcanum, secutus sum currentem recta via, nec rumpentem velum silentii firmiter consutum. Cum vero, securus ab inopinato irruente, copiam mussitandi consecutus esset, inflexo ad me collo suo, salutansque salute hilaritatis, dixit: complacuitne tibi acumen hujus juvenis? Respondi: per fidum et tutantem deum! Perrexit: ille est puer Serugensis senis, producentis margaritas e profundo maris. Regessi: juro te esse arborem fructus et flammam scintillae ejus! Quam conjecturam affirmans sagacitatemque laudans interrogavit: domusne est, quam celeriter attingere, ibique una poculum rufi vini bibere possimus? Hic dixi: vae tibi! homines pios esse jubetis et obliviscimini animas vestras? At diduxit os, ut diducere solet ridens, transiitque haud litigans. Tum ei visum ad me redire meque allocutus est: serva haec a me praeceptore dicta:

Pelle moerorem mero vino, tranquillaque pectus, nec excruciare aerumnis!
Te reprehendenti vero, quod abigis curas, dic: sufficit, jam oscito.

Tum adjecit: equidem nunc abibo, ubi haurire possim potum matutinum et vespertinum. Quod si societatem inire non vis, sed reprehendis eum, qui boni est animi, tu mihi non es comes, nec tua via mea est. Fac igitur me missum et devita, nec perscrutare de me, nec sciscitare. Hinc se convertit ad fugam, nec respexit. Dixit Haret Hammamita: ego vero flagrabam ira ad discessum ejus, cupiebamque, ei ne occurrissem. —

XXIIII
D
32-34

BIBLIO
Vittori
X